

Oponentský posudek diplomové práce Veroniky Kredbové „Menší spisovatelka z velkých šedesátých: Hana Bělohradská, její literární kariéra a dílo“

Předložená diplomová práce vrací do soudobého akademického prostoru literární vědy žánr biograficky orientované monografie. A hned na úvod je třeba konstatovat, že tento žánr vrací navýsost zdařile a „rehabilituje“ jeho možnosti i funkčnost: na rozdíl od pozitivistického hromadění fakt z autorského života jde o práci, která je podložena znalostí soudobých metodologií literárního života a literární kultury tak, jak je rozvíjí celá škála badatelů od Pierra Bourdieu až po vedoucího této diplomové práce.

Práce dodržuje – a převyšuje – obvyklé standardy kladené na diplomovou práci. Je založena na precizním zvládnutí jak teoretického a metodologického pozadí, tak i analyzovaného materiálu. Zkoumá prvky literárního a kulturního života v českých zemích 2. poloviny 20. století se zacílením na pozici Hany Bělohradské, ale zároveň tato zkoumání trvale směřuje k interpretaci autorčiných textů. Dosažená rovnováha mezi textovým a kontextovým je zde příkladná a ilustruje dynamický potenciál vztahové relace obou entit. Součástí práce je pak o výborně zvládnuté „řemeslo“, tj. schopnost ověřovat a problematizovat údaje uváděné ve slovnících a příručkách, pracovat kriticky s prameny, a to jak v rámci pramenů textových (včetně pramenů archivních), tak i v oblasti orální historie.

Výkladová dikce celé práce je koncepčně promyšlená: třídí materiál z hlediska jeho obsahové a interpretační relevance, brání se předpojatostem a apriorním soudům. Bourdieuovy základní pojmy kapitál a pole literární produkce se v tomto případě ukazují jako vydatné konceptualizační nástroje, které umožňují uchopit a vykládat biografická fakta i okolnosti literárního života nejen s ozvláštňující novostí, ale i s výrazným vzhledem dovnitř materiálu. Tyto pojmy nejsou jen prvoplánově aplikovány, ale jsou v průběhu celé práce specifikovány, rozvíjeny a domyšleny. Práce se proto vyznačuje pozoruhodnou rovnováhou konkrétního a zobecňujícího, analytického a generalizujícího diskursu. Vyvarovává se psychologizačních či projektivních výkladů, aniž by přitom spadla do pole sociálního determinismu či naopak autonomie literární tvorby jako jedinečné sféry produkce génia či imanentního tvůrčího ducha.

Obdobně zralá je i druhá část práce, analyzující literární dílo Hany Bělohradské. Biografický exkurz se zde ukazuje jako funkční podloží, které diplomantce umožňuje jednotlivé texty interpretovat a vykládat v duchu scelujícího pojetí autorského díla. Interpretační závěry tím nabývají celostného směřování a práce si podržuje svoji dynamiku.

Vzhledem k tomu, že nejde vždy o texty, přináležející do sféry obecně sdílené kulturní encyklopedie, je namístě i diplomantčino parafrázování dějové linie a dalších prvků jednotlivých textů. Vůči interpretované autorce zde diplomantka udělala dosud nejzevrubnější práci, kterou si soudobá česká literární věda může odškrtnout ve smyslu, že „toto je již uděláno“. A to včetně korekce povšechných a nepřesných tvrzení v referenčních příručkách, které evidentně byly psány bez znalosti všech pramenů. I zde se textové analýzy funkčně a produktivně dostávají na širší kontextové pole: díla Hany Bělohradské jsou zasazovány do dobových, žánrových a mediálních souvislostí, pozornost je věnována nejen textům samotným, ale i jejich recepci.

Diplomová práce začíná prohlášením autorky, kde vysvětluje genezi své práce a nastiňuje kontroverzi, k níž došlo mezi ní a dr. Jarmilou Emmerovou, která pro psaní práce diplomantce poskytla cenné a stěžejní informace v žánru pramenů orální historie, ale po zjištění, že diplomová práce obsahuje i materiály z dokumentů vedených na Hanu Bělohradskou Státní bezpečností žádala buď přepsání práce, nebo eliminaci pramenných výpovědí, které jí poskytla. Zde se diplomantka ocitla na poli, které vytváří jistý precedens i dalším literárním historikům, zabývajícím se druhou polovinou 20. století. Jako oponent i jako ředitel ÚČLLV zcela souhlasím s řešením, které diplomantka zvolila, a toto řešení podporuji: tato okolnost je v Prohlášení... uvedena, ale zároveň jde o autorskou práci diplomantky, a ta by měla vznikat bez vnějších vlivů. Pasáže, zabývající se materiály StB, nejsou v práci nikterak využity ke skandalizaci Hany Bělohradské, jsou analyzovány věcně a neutrálně a nelze po diplomantce požadovat, aby jejich existenci pomíjela.

Celek diplomové práce se svým zpracováním, ale i rozsahem dostává výrazně nad standard diplomových prací, obhajovaných na oboru ČJL. Proto navrhuji práci hodnotit jako **výbornou s tím, že při úspěšné ústní obhajobě by komise měla konstatovat, že práce je přijatelná i jako práce rigorózní a na jejím základě by po rigorózním řízení mohl být Veronice Kredbové udělen titul PhDr.**

V Praze dne 17. 5. 2007

Doc. PhDr. Petr Bílek, CSc.